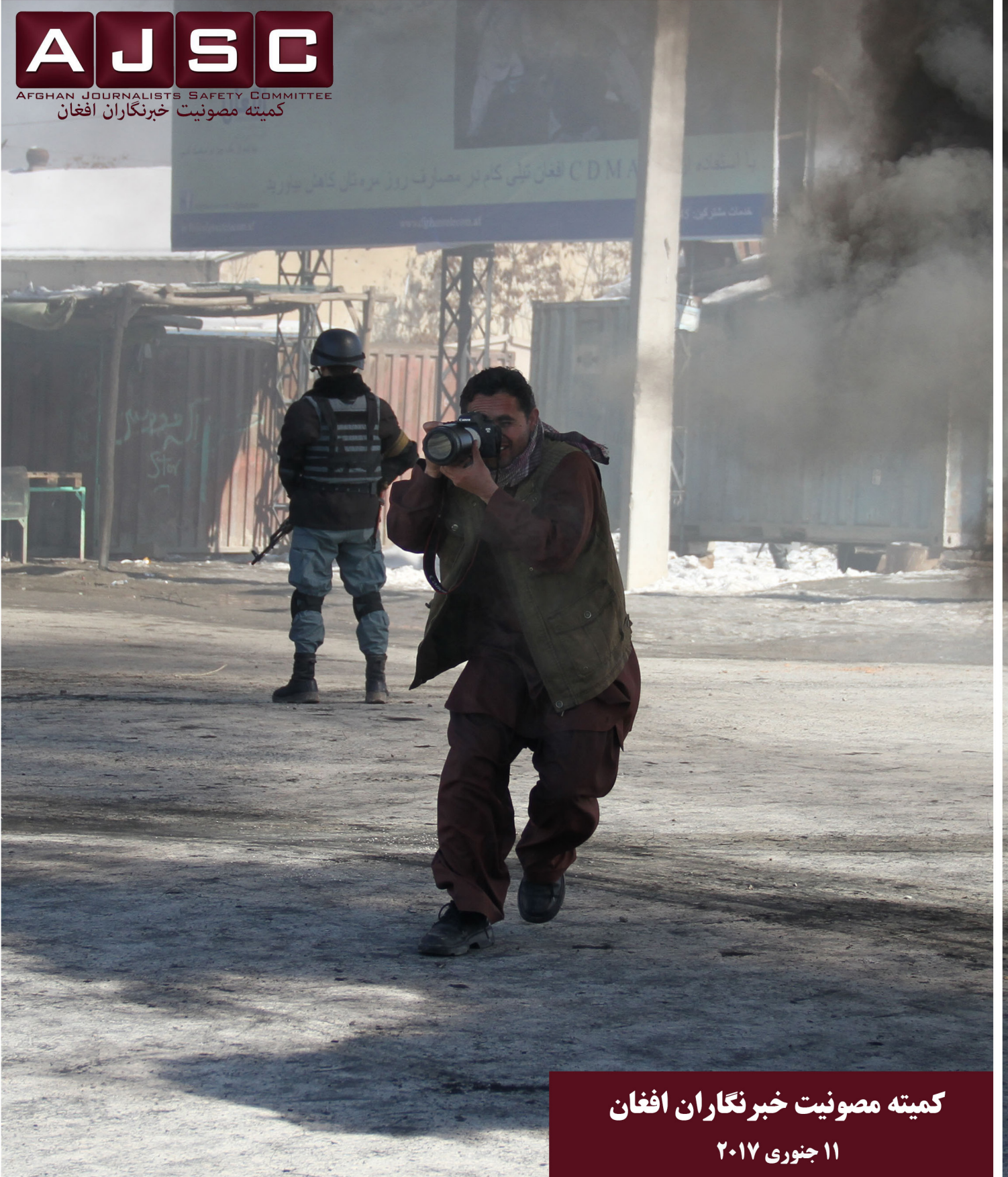

گزارش شش ماه

جولای الی دسمبر ۲۰۱۷

AJSC

AFGHAN JOURNALISTS SAFETY COMMITTEE
کمیته مصونیت خبرنگاران افغان

کمیته مصونیت خبرنگاران افغان

۱۱ جنوری ۲۰۱۷

فهرست

۱	مقدمه.....
۲	ارقام خشونت به ترتیب نوعیت.....
۳	عاملین خشونت ها.....
۴	علل افزایش خشونت ها در برابر خبرنگاران
۴	تهدید ها و خشونت های مستقیم داعشیان در برابر خبرنگاران.....
۵	نیازمندی های اساسی جامعه خبرنگاری و ضرورت به اقدامات جدی حکومت.....
۵	مسئولیت رسانه ها در قبال خبرنگاران و کارمندان شان.....
۵	توقعات زیاد از نهادهای حامی رسانه ها و خبرنگاران.....
۶	نمونه از چند قضیه که در شش ماه دوم سال ۲۰۱۷ صورت گرفته است.....
۷	کمیته مشترک مصونیت و امنیت خبرنگاران.....
۷	دست آوردها.....
۸	چالشها و مشکلات
۹	علل عدم تطبیق مقررہ طرز تاسیس و فعالیت رسانه های همگانی خصوصی.....
۹	نتیجه گیری.....
۱۰	سفارشات.....

افزایش نا امنی و بی ثباتی در کشور اثرات مستقیم خود را بالای حوزه خبرنگاری بجا گذاشته است. در سال ۲۰۱۷ خشونت علیه خبرنگاران و رسانه های بشکل بی سابقه افزایش یافته، این امرنگرانی خیلی جدی را در قسمت سلامت و بقای آزادی بیان و آزادی رسانه ها بوجود آورده است. چون آزادی بیان، آزادی رسانه ها و تعدد رسانه ها از جمله مهمترین دستاورد های کشور در ۱۶ سال گذشته بشمار میاید، تهدید علیه رسانه ها تهدید علیه یکی از بزرگترین دستاورد های کشور تلقی میگردد.

از جانب دیگر چالشهای موجود سبب افزایش خشونت شده وهمچنان تعدد گروه های تروریستی چالشهای یادشده را مضاعف نموده، فضای اطلاعاتی را بیشتر پیچیده کرده و رسالت اطلاع رسانی رسانه ها و خبرنگاران را در چنین محیط دشوار جدی تر ساخته است. در چنین فضا خبرنگاران و رسانه ها باید بیش از هر وقت دیگر محتاطانه عمل نمایند تا وسیله تبلیغات گروه های مختلف دخیل درجنگ قرار نگیرند.

افزایش تهدید گروه داعش علیه رسانه ها و خبرنگاران موج جدید ازنگرانی ها را درموردامنیت انها بوجود آورده است . چیزیکه مایه نگرانی جدی میباشد، حملات مستقیم این گروه علیه رسانه ها بوده که در سال ۲۰۱۷ مسؤل اکثریت واقعات قتل خبرنگاران میباشد.

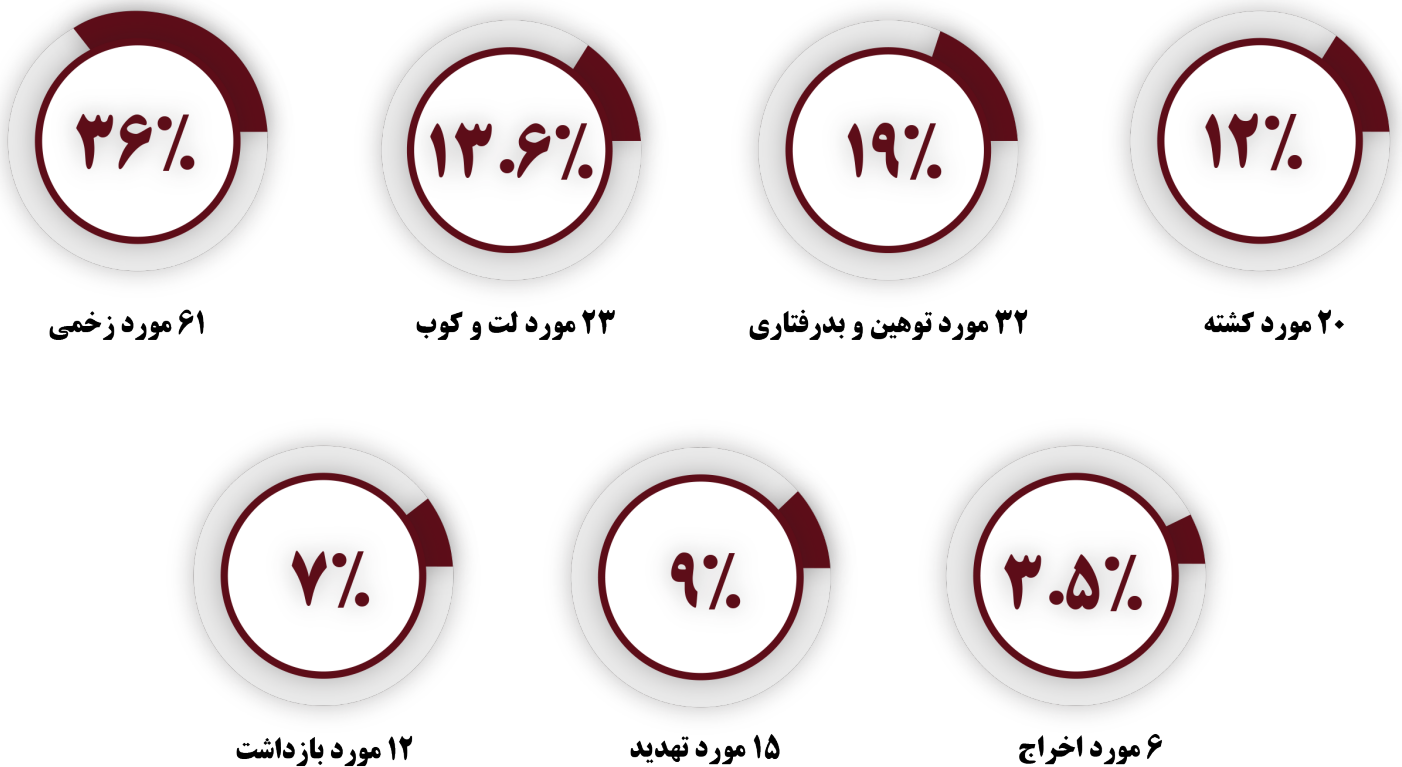
این دهمین گزارش کمیته مصونیت خبرنگاران افغان بوده که آمار خشونت و تهدید علیه خبرنگاران و کارمندان رسانه یی را در سال ۲۰۱۷ ارابه مینماید. این گزارش برعلاوه مطالعه وضع مصونیتی خبرنگاران، بصورت مختصر موارد مهم کار خبرنگاری و موضوع اطلاع رسانی را در سال ۲۰۱۷ مورد بحث قرار داده است. شایان ذکر است که ثبت قضایا خشونت در برابر خبرنگاران مطابق به پالیسی کمیته انجام شده و صرف قضایای خشونت و تهدید های که بخاطر کار خبرنگاری و یا در جریان کار خبرنگاری صورت گرفته ، ثبت شده است.

سال ۲۰۱۷ خونین ترین سال برای خبرنگاران در تاریخ افغانستان بشمار میاید. درین سال نه تنها آمار خشونت علیه خبرنگاران بصورت چشمگیر افزایش یافته بلکه آمار قتل خبرنگاران و حملات هدف مند علیه رسانه ها نیز بصورت بی پیشینه افزایش یافته است. در سال ۲۰۱۷ در مجموع ۱۶۹ مورد خشونت و تهدید علیه خبرنگاران وجود داشته که ازین میان، ۲۰ مورد آن قتل خبرنگاران و کارمندان رسانه بی میباشد. از مجموع تمام موارد خشونت و تهدید، ۱۲ مورد خشونت ها در برابر خانم ها اعمال شده است.

آمار سال ۲۰۱۷ میلادی افزایش ۶۷ درصدی را نسبت به سال ۲۰۱۶ را نشان میدهد. در سال ۲۰۱۶ کمیته ۱۰۱ مورد خشونت و تهدید را ثبت نموده بود. موارد قتل خبرنگاران نیز ۵۴٪ افزایش یافته است. در سال ۲۰۱۶ کمیته ۱۳ مورد قتل خبرنگاران را ثبت نمود. افزایش چشمگیر خشونت علیه خبرنگاران خصوصا موارد قتل نگرانی خیلی جدی را نسبت به مصونیت خبرنگاران به میان آورده است. گروه های تروریستی مسولیت تمام موارد قتل خبرنگاران را بعهده دارند. گروه داعش مسول ۱۸ مورد و گروه طالبان مسول ۲ مورد قتل خبرنگاران میباشد. در سال ۲۰۱۷ میلادی گروه های تروریستی همچنان مسول بیشترین موارد خشونت علیه خبرنگاران یعنی ۵۱٪ میباشد. افرادی مربوط به دولت در رده دوم قرار داشته و مسولیت ۲۴٪ موارد خشونت را بعهده دارند.

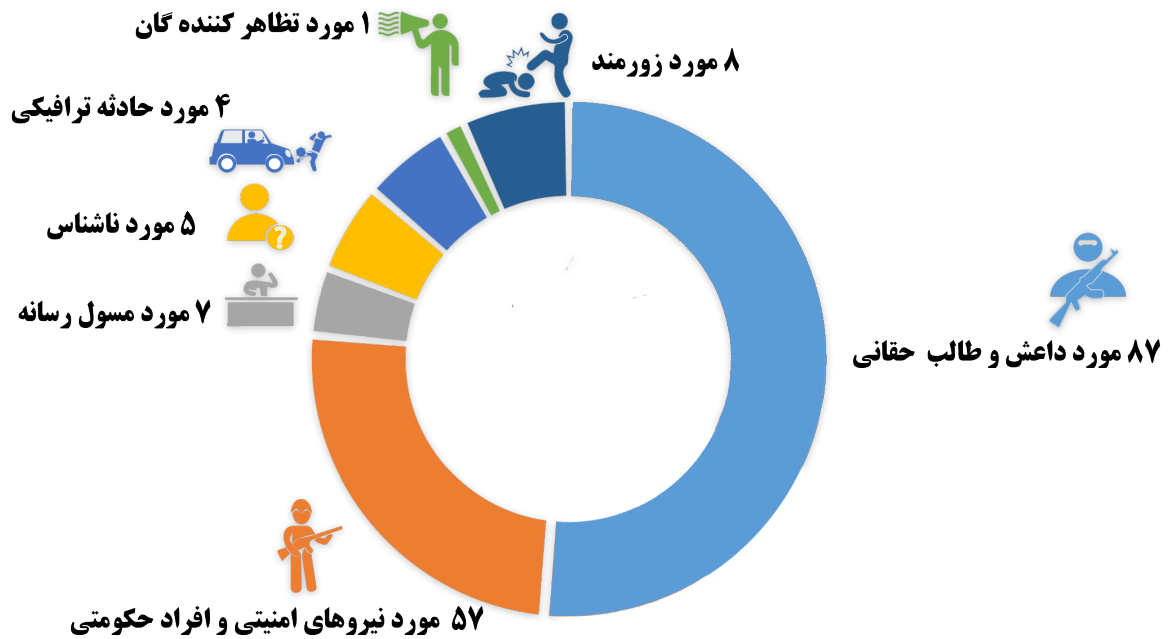
موارد خشونت گروه های تروریستی به تناسب سال گذشته ۲۸٪ افزایش یافته است. در سال گذشته این گروه ها که مشتمل بر گروه طالبان و داعش میباشد مسولیت ۲۳٪ قضایای خشونت را بعهده داشتند در حالیکه ایشان در سال ۲۰۱۷ مسولیت ۵۱٪ موارد خشونت را بعهده دارند. در سال ۲۰۱۷ بیشترین موارد خشونت در زون کابل و ولایات شمال کابل رخ داده و کمترین موارد خشونت در زون جنوب شرق رخ داده است.

ارقام خشونت به ترتیب نوعیت

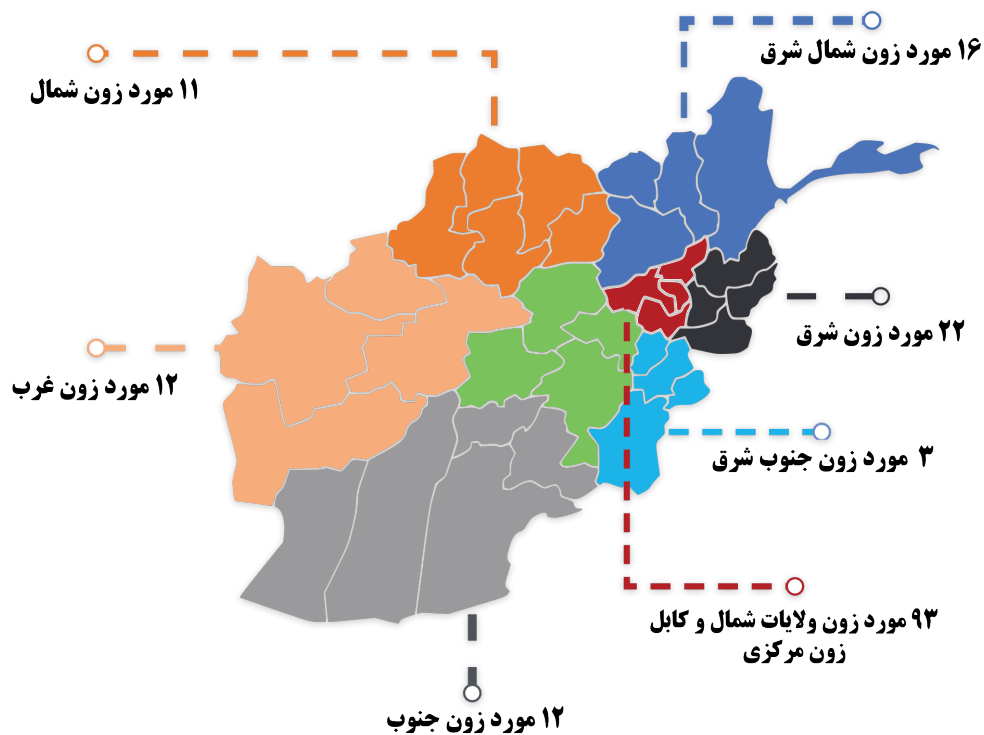

آمار خشونت به ترتیب جنسیت

آمار خشونت به ترتیب زون های مختلف افغانستان

با توجه به ارقام بالا گفته میتوانیم که باگذشت هر سال وضعیت امنیتی و مصونیت خبرنگاران و رسانه ها در کشور روبه بدتر شدن بوده و نگرانی ها را جدی تر میسازد. بخصوص که در سال ۲۰۱۷ این خشونت ها هدف مند شده اند و از یک سو تروریستان، رسانه ها را هدف حملات مستقیم شان قرار میدهند و از جانب دیگر تدابیر جدی از جانب حکومت و رسانه ها در قسمت امنیت شان اتخاذ نگردیده است.

علل عمده افزایش خشونت در برابر خبرنگاران را می توان با بررسی سه عامل اساسی مطالعه کرد، یکی تداوم فرهنگ معافیت از مجازات، دوم حملات هدف مند گروه های تروریستی و نشانه گرفتن نهادهای رسانه یی توسط آنها و سوم افزایش میزان بی ثباتی و نا امنی در کشور. همانند سالهای قبل، خشونت بیشتر توسط گروه های تروریستی و منسوبین دولتی، صورت گرفته است. با تفاوت اینکه درین سال برای اولین بار گروه های تروریستی مسؤل بیشترین واقعات خشونت از نظر کمی و کیفی میباشند. گروه های تروریستی بیشتر مسولیت قتل و مجروحیت خبرنگاران را بعهده داشته و موارد تهدید، ضرب و شتم و بازداشت، بیشتر مرتبط به کارمندان حکومتی میگردد.

با آنکه رهبری حکومت تعهدات زیادی در مورد تامین مصونیت خبرنگاران و همکاری با رسانه ها انجام داده و احکام و دساتیری نیز دراین مورد صادر کرده است، اما این اقدامات نتوانسته نتایج مطلوب در زمینه کاهش خشونت علیه خبرنگاران را به بار بیاورد. دلیل عمده آن عدم تطبیق منظم و دقیق این دساتیر میباشد.

با وصف اینکه در سال ۲۰۱۷ اقداماتی از جانب حکومت افغانستان خصوصاً وزارت داخله در قسمت بررسی قضایای خشونت علیه خبرنگاران صورت گرفته و یکتعداد موارد آن پیگیری شده است، فرهنگ و ذهنیت معافیت از مجازات هنوز هم در میان کارمندان دولت وجود دارد. کاهش و یا محو فرهنگ خشونت مستلزم تعقیب جدی قضایای خشونت بوده و باید عاملین آن بدون در نظر داشت اینکه در کدام سطح و یا موقف قرار دارد مجازات گردد.

افزایش حملات مستقیم علیه خبرنگاران و رسانه بخصوص حملات ایکه توسط گروه داعش صورت میگیرد یکی از دلایل عمده افزایش خشونت علیه خبرنگاران محسوب می گردد. در ظرف دو ماه اخیر سال گذشته، گروه داعش بالای یک دورسازانه و یک مرکز فرهنگی حمله نموده که در نتیجه آن ۸ خبرنگار و کارمند رسانه یی کشته شده اند.

باساس تحلیل کمیته، تروریستان به چند دلیل بر رسانه ها حمله مینمایند. اول اینکه وقتیکه رسانه ها در مقابل خواست های غیر مشروع گروه های تروریستی مبنی بر نشر اخبار و پیام های ایشان تمکین نمی نمایند، این گروه ها رسانه متذکره را مورد هدف قرار میدهند. یکی از مثال ها حمله گروه داعش بالای رادیو کلید در ننگرهار میباشد که در ماه اکتوبر ۲۰۱۷ رخ داد. دلیل دیگر اینکه نشرات، اخبار و برنامه های رسانه ها مطابق نوق و اهداف استراتژیک گروه های تروریستی نیست. بطور مثال گروه های طالبان و داعش در ولایات مختلف رسانه ها را مجبور ساخته اند تا مواردی مثل آواز خانم ها، موسیقی، اعلان های نیرو های امنیتی و اعلان های مربوط به پروسه صلح را نشر ننمایند. علت دیگر که بیشتر خبرنگاران و رسانه ها را در معرض تهدیدهای جدی قرار داده است بیم مخالفان مسلح نظام و گروه های تروریستی از موثر بودن رسانه ها در زمینه ی ذهنیت بخشیدن به مردم در پیوند به حقایق عینی جامعه و عملکرد غیر انسانی گروه های تروریست است. تروریستان درک کرده و به این نتیجه رسیده اند که ادعا های آنان علیه نظام موجود، شایعه پراگنی میان مردم، دادن اطلاعات غیر واقعی، پروپاگاندا و تبلیغات منفی این گروه ها علیه دولت، در موجودیت رسانه های عینیت گرا و بیطرف هیچ وقتی نمیتواند بر اذهان مردم تاثیر گذار باشد. یگانه وسیله ایکه به خصوص در روستاها و مناطق دور دست تبلیغات این گروه ها را بی اثر ساخته حضور رسانه های فعال و بی طرف بوده و مردم اطلاعات و معلومات خویش را از طریق این رسانه ها بدست میاورند. از همه مهمتر اینکه رسانه ها استند که در قسمت روشنگری جامعه نقش مهمی را بازی می نمایند، چیزیکه گروه های تروریستی نفع خود را در آن نمی بینند.

با آنکه بهتر و بیشتر از همه میدانند که خبرنگاران و رسانه ها بگونه بیطرفانه و غیرجانبدارانه اطلاع رسانی میکنند و آنچه رخ میدهد آن را بازتاب میدهند، اما همین بیطرفی را نیز به زیان خویش تلقی می نمایند. بگونه مثال: مخالفان مسلح دریکی از شهرهای بزرگ در میان مردم عادی و غیرنظامی حمله انتحاری یا انفجاری را سازماندهی می نمایند. و سپس ادعا می کنند که در آن حمله، ده ها سرباز خارجی و داخلی را کشته اند. درحالیکه خبرنگاران از محل رویداد گزارش میدهند که در حمله انتحاری و انفجاری تروریستان ده ها غیر نظامی و افراد ملکی کشته شده و به هیچ نظامی خارجی و یا داخلی آسیب نرسیده است.

گروه های تروریستی طالبان و داعش که اکثرأ مسول حمله به جان خبرنگاران و رسانه ها شناخته می شوند از نظر شکلی و ظاهری متفاوت اند، اما از نظر دیدگاه و اهداف شان در برابر غیرنظامیان، همان یک مسیر را تعقیب می نمایند که آن عبارت است از ایجاد رعب و دهشت در میان مردم و رسانیدن زیان به نهادهای که روشن گری نموده و در تنویر اذهان عامه دارند. طالبان اکثرأ حمله و زیان رسانیدن به افراد ملکی و اماکن غیر نظامی را رد می کنند در حالیکه اکثرأ تلفات ملکی به آنها نسبت داده شده است. اما گروه دیگری بنام داعش که اصلاً داعیه مشخصی ندارد مسولیت اکثر حملات را بدوش گرفته گویا این گروه برای همین هدف به وجود آمده است تا اهدافی را اسیب بزند که طالبان از رهگذر سیاسی نمی توانند بگونه آشکار مسولیت حمله بر آنها را بعهده گیرند.

تهدید ها و خشونت های مستقیم داعشیان در برابر خبرنگاران

این گروه درسال روان میلادی کم از کم سه بار ساختمان های رسانه ها را بگونه مسقیم هدف قرار داده اند و چندین بار هم بر گردهمایی های مردمی حمله کردند، که در نتیجه آن ۱۸ خبرنگار و کارمند رسانه یی کشته شدند و در حدود پنجاه نفر خبرنگار و کارمند رسانه یی دیگر زخم برداشتند. دلیل اینکه تهدید و خشونت گروه داعش علیه خبرنگاران و رسانه ها افزایش یافته است، مشخص نیست، اما کمیته باین عقیده است که داعش به هدف ایجاد رعب و وحشت میان رسانه ها و خبرنگاران، ایشان را مورد حمله قرار میدهند تا باشد رسانه ها در مورد اخبار زشت داعش ساکت باقی مانند. قرار گرفتن در سرخط خبرها بصورت گسترده میتواند یکی از اهداف دیگری باشد که گروه داعش با مورد حمله قرار دادن رسانه ها این اهداف را تعقیب می نماید.

داعشیان رادیوی بنام خلافت در ولایت ننگرهار دارند، این رادیو تا حال دوبار از سوی نیروهای خارجی و افغان نابود گردیده اما بازهم این گروه توانسته است تا انرا در حومه های شهر جلال اباد فعال نگهداشته و نشرات نماید. این رادیو تبلیغات ضد دولتی داشته، و همچنان

بگونه مشخص به خبرنگاران هشدار میدهد که از سوی آنان هدف قرار گرفته کشته خواهند شد. حتی در خیلی موارد نام خبرنگاران شناخته شده نیز از سوی این رادیو اعلام می گردد.

نیازمندی های اساسی جامعه خبرنگاری و ضرورت به اقدامات جدی حکومت

با در نظر داشت افزایش بی سابقه میزان تهدید و خشونت علیه خبرنگاران و رسانه ها، حکومت باید اقدامات لازم را برای حفظ امنیت ساختمان های رسانه ها انجام داده و مسئولان امنیتی با مسوولان رسانه ها میکانیزم های هماهنگی منظم ایجاد نموده و اطلاعات در مورد تهدید رسانه ها به اسرع وقت در اختیار رسانه ها قرار داده و از ایشان در باره چگونگی تامین امنیت رسانه ها و خبرنگاران شان کسب معلومات نماید و همچنان باید اقدامات لازم، توصیه ها و رهنمایی های ضروری را با آنان شریک سازند. بخش های کشفی و استخباراتی به خصوص رسانه هایی را که در خط بالای از تهدیدات قرار دارند، مورد ترصد و دیده بانی قرار داده بیشتر روی جلوگیری از حادثه و وقایع آن کار نمایند.

در صورت امکان حتی باید راه ها و مسیرهای رفت و آمد خبرنگاران و کارمندان رسانه های که به خطر جدی مواجه اند را مورد ارزیابی و بررسی قرار داده در صورتی که دیگر همکاری ممکن نباشد توصیه و مشوره های تخنکی به آنان ارائه گردد. اقدامات جدید نهاد های امنیتی میتواند تاثیرات عمده بالای بهبود امنیت رسانه ها و خبرنگاران بگذارد.

مسئولیت رسانه ها در قبال خبرنگاران و کارمندان شان

رسانه ها خود بیشتر از همه مسؤل حفظ سلامت و امنیت خبرنگاران و کارمندان خود هستند. این نه تنها مکلفیت اخلاقی و اداری رسانه ها بوده بلکه جز مسولیت های قانونی رسانه ها نیز میباشد. باساس مقرر طرز تاسیس و فعالیت رسانه های همگانی خصوصی، رسانه ها مکلف استند تا تدابیر جدی مصونیتی را برای کارمندان خود اتخاذ نمایند. بگونه مثال تامین امنیت ساختمان رسانه ها بگونه فنی و مسلکی نه بگونه که خودشان فکر می کنند، ازوظایف و مکلفیت های مهم مالکان ومسؤلان رسانه ها می باشد. حکومت نیز باید با در نظر داشت وضعیت امنیتی کشور توصیه ها و رهنمایی های لازم را برای رسانه ها درمورد تامین امنیت ساختمان و حفظ جان خبرنگاران و کارمندان شان ارائه نموده و از آنها بگونه جدی حراست نماید.

فرستادن خبرنگاران به ساحات نا امن و یا خط مقدم جبهه باید با در نظر داشت رضایت کامل خبرنگاران و خانواده هایشان صورت گرفته و نیز تمامی تسهیلات ایمنی ممکن در اختیار شان قرار گیرد.

رسانه ها به خصوص برای خبرنگارانی که به ساحات جنگی میروند مهارت های لازم ایمنی را آموزش دهند و یاهم آن ها را به کمیته مصونیت خبرنگاران جهت فراگیری منظم این آموزش ها معرفی نمایند. خبرنگارانی که به بخش های نا امن و مناطق جنگی سفر می کنند باید تصویر واضح تری از وضعیت منطقه داشته و احتمالات واقعات ناگوار را نیرمدنظر قرار دهد.

موجودیت افراد با فهم، مجرب و مسلکی به عنوان محافظان ومسؤلان امنیتی در رسانه ها و نیز اخذ مشورت های لازم از ارگان ها و نهاد های که برای تامین سیستم امنیتی شرکت ها و نهاد ها کار میکنند چاره یی برای پیشگیری حوادث و حملات خونین در برابر رسانه ها و کارمندان آن خواهد بود.

عدم پیشبینی سیستم بیمه، تقاعد و یاهم هر امتیازی دیگری که پس از ختم دوره کاری یا هم معلولیت و کشته شدن خبرنگار یا کارمند رسانه یی در جریان کار، درد سری دیگری است که خبرنگاران و کارمندان رسانه یی با آن ها روبرو اند.

رسانه ها میتوانند یک مقدار پولی را در یک حساب خاص برای چنین روز ها برای کارمندان شان از پیش ذخیره نموده و عندالموقع از آن استفاده نمایند.

این ها دغدغه های اند که در کنار مشکل نبود مصونیت شغلی خبرنگاران و کارمندان رسانه یی را سخت می آزارند.

توقعات زیاد از نهادهای حامی رسانه ها و خبرنگاران

نهادهای صنفی و حامی خبرنگاران و رسانه ها، که بر اساس قوانین نافذ کشور فعالیت می نمایند، در موارد مشخص فقط و فقط به هدف پشتیبانی از خبرنگاران و رسانه ها و برای دفاع از حقوق آنها کار و تلاش می نمایند.

با وصف آن که پذیرفتنی است که شماری از این نهادها کارهای شان مؤثر وچندان قناعت بخش نیست اما این هم بی انصافی خواهد بود که از جد و جهد همه این نهاد ها برای بهتر شدن وضعیت خبرنگاران، رسانه ها و آزادی بیان در کشور چشم پوشی نمود.

در برخی موارد خبرنگاران و یاهم سایر منتقدین می پندارند که باید نهادهای حامی و مدافع حقوق خبرنگاران بلا درنگ به مشکلات خبرنگاران در همان لحظه نخست رسیدگی نموده و به مشکلات آنها نقطه پایان بگذارند، درحالی که باید مطلع باشند که این نهادها صلاحیت های اجرایی و موازی با حکومت را نداشته و دارای قوه قهریه نمی باشد و نه هم با توسل به زور میتوانند کاری را انجام دهند.

حمایت، دادخواهی، فراهم آوری تسهیلات، آموزش ها و دفاع از خبرنگاران، رسانه ها و در کل آزادی بیان از وظایف اساسی این نهاد ها است که در این بخش ها دستاوردهای زیادی نیز داشته اند. بگونه مثال: تعدیل در قوانین مربوط به رسانه ها، راه اندازی بحث با حکومت در جهت بهتر سازی وضع اطلاع رسانی و خبرنگاران تا سطح رهبری دولت، و حراست از آزادی بیان و آزادی رسانه ها در پرتو قانون اساسی کشور.

در حال حاضر در افغانستان چندین نهاد حامی رسانه ها فعالیت دارد که بیش از پانزده نهاد حامی رسانه ها گرد هم آمده و از یک مجرای واحد صدای دادخواهی خود را از آدرس فدراسیون نهادهای ژورنالیستان و رسانه های افغانستان به گوش حکومت میرسانند و نیز برای دفاع از حقوق خبرنگاران و رسانه ها متحدانه کار می نمایند.

نمونه از چند قضیه که در شش ماه دوم سال ۲۰۱۷ صورت گرفته است

بتاریخ ۷ نوامبر ۲۰۱۷، در حمله مسلحانه که توسط گروه داعش بالای تلویزیون شمشاد صورت گرفت، یک کارمند این رسانه کشته شده و ۲۵ تن دیگر از کارمندان آن جراحت برداشتند. دو مهاجم انتحاری بالای این شبکه حمله ور شده اما نتوانستند که داخل ساختمان رسانه شوند. کمیته در قسمت انتقال مجروحین به شفاخانه همکاری نموده همچنان جلسه روان درمانی به کارمندان این رسانه برگزار نمود.

یکی از کارمندان تلویزیون زن بتاریخ ۲۷ سپتامبر ۲۰۱۷ بعد از درخواست پرداخت معاش خویش، از سوی مسولین این نهاد مورد بد رفتاری قرار میگیرد. کارمند متذکره به کمیته مراجعه نموده و کمیته این قضیه را دنبال نموده و در نتیجه معاش خبرنگار مذکور به وی پرداخت شده و مشکل توسط کمیته رفع گردید.

یکی از خبرنگاران روزنامه افغانستان هنگام عکس گیری از موانع امنیتی که یکی از وکلای پارلمان در کنار خانه اش قرار داده و مورد لت و کوب محافظین این وکیل قرار گرفته و بعداً در خانه این وکیل برای مدت سه ساعت زندانی میشود. کمیته موضوع را با منسوبین حکومتی شریک ساخته و خبرنگار از بند رها گردید. موضوع هنوز هم زیر تعقیب نهاد های امنیتی میباشد.

یکی از خبرنگاران تلویزیون شمشاد در ولایت هلمند به تاریخ ۲۳ سپتامبر ۲۰۱۷ در مصاحبه با رییس صحت عامه ولایت هلمند بعد از پرسش در مورد فساد در آن اداره که اسناد آن نیز نزد وی وجود داشت، مورد بد رفتاری رییس صحت عامه قرار گرفته و کمره وی را به زور خاموش و وی را توهین و تهدید کردند. درباره این قضیه نماینده کمیته در زون جنوب با دو طرف جلسه گرفت و رییس صحت عامه از عملکرد خود در برابر خبرنگار مذکور معذرت خواهی نموده و آقای سروری از دعوی خویش منصرف گردید.

یکی از خبرنگاران رادیو غرغشت در ولایت خوست بتاریخ ۱۲ سپتامبر ۲۰۱۷ از سوی یک عضو شورای ولایتی آن ولایت بعد از اینکه خبرنگار مذکور در مورد قانون شکنی آن وکیل در فیسبوک شخصی خود مواردی نوشته بود، مورد تهدید قرار گرفت. شورای ولایتی خوست می خواست که وی را به سارنوالی معرفی کند اما قضیه متذکره توسط نماینده کمیته در خوست حل و فصل شد.

یکی از گزارشگران تلویزیون راه فردا بتاریخ ۱۷ نوامبر ۲۰۱۷ در اثر حمله انتحاری بر جان هوداران عطا محمد نور، که برای پوشش خبری رفته بود زخمی شد. نماینده کمیته برای انتقال وی به شفاخانه امنیت کمک نموده در حین عیادت از وی کمک مالی کمیته به وی تسلیم داده شد.

در سال های ۲۰۱۵ و ۲۰۱۶ میلادی تهدیدات و خشونت ها خصوصا حملات گروه های تروریستی بالای خبرنگاران و رسانه ها افزایش یافت که نیاز برای تامین مصونیت خبرنگاران به طور کامل محسوس گردید. دوبار سقوط ولایت کندز و متواری شدن برخی از خبرنگاران از ولایت هلمند این ضرورت را به وجود آورد تا تدابیر جدی ایمنی برای خبرنگاران اتخاذ گردد. جهت رسیدن به این مأمول طرح طرزالعمل تامین امنیت و مصونیت خبرنگاران از سوی فدراسیون ژورنالیستان و نهاد های رسانه یی آماده و از سوی کابینه افغانستان تصویب گردید. بر مبنای طرزالعمل امنیت و مصونیت خبرنگاران کمیته مشترک خبرنگاران و حکومت در سال ۲۰۱۷ میلادی تاسیس شد.

در این کمیته شش تن از اعضای فدراسیون خبرنگاران و نهاد های رسانه یی به شمول نماینده کمیته مصونیت خبرنگاران افغان و نمایندگان عالی رتبه از ارگانهای امنیتی ، لوی سارنوالی ، وزارت امور خارجه ، ارگانهای محل ، والی کابل و نماینده شورای امنیت عضویت داشته و ریاست این کمیته را محمد سرور دانش معاون دوم ریاست جمهوری به عهده دارد.

همچنان دو ساختار دیگر نیز عرض اندام کرد، کمیته هماهنگی در چوکات وزارت امور داخله و کمیته حمایت از خبرنگاران و رسانه ها در چوکات ریاست عمومی امنیت ملی کشور ایجاد گردید.

دو ساختار فوق به عنوان ساختارهای که گزارش شان را به کمیته مشترک رسانه ها و حکومت ارائه می نمایند و همچنان کمیته های ولایتی به ریاست معاون والی در هر ولایت نیز ایجاد شده و به کار آغاز نمودند.

کار کمیته مشترک را می توان در دو بعد دست آوردها و چالش ها خلاصه کرد.

دست آوردها

کمیته مشترک در یک سال فعالیت خویش توانسته است کارهای بزرگی را انجام دهد اما نیاز است تا کار بیشتری صورت گیرد. خلاصه دست آوردهای این کمیته ، عبارت از بررسی پرونده های خشونت در برابر خبرنگاران است، که بیش از ده سال به این سو بدون پیگیری باقی مانده بود.

این دوسیه ها که شمارشان به حدود هفتصد پرونده میرسد توسط یک کمیته مختلط که توسط کمیته مشترک ایجاد شده بود، بررسی گردید.

در کمیته مختلط دوفتر نماینده فعال فدراسیون و نمایندگان از لوی سارنوالی افغانستان ، ریاست عمومی امنیت ملی و وزارت امور داخله عضویت داشتند.

این کمیته چند ماه کار نمود و بلاخره گزارش کاری خویش را در نشست هفتم کمیته مشترک ارائه نمود.

بر اساس گزارش کمیته یاد شده از جمله حدود هفتصد پرونده خشونت در برابر خبرنگاران ، از سال ۲۰۰۱ الی ۲۰۱۵ پرونده های قابل پیگرد ۱۷۲ پرونده تشخیص داده شد.

به دلیل اینکه برخی از پرونده ها تحت قاعده حقوقی روز زمان آمده و یاهم عامل خشونت مربوط به گروه های تروریستی بوده و یا مدعی از دعوا انصراف داده بود از طی مراحل بیرون گردیدند.

اخرین گزارش کمیته مختلط حاکی از آن است که از مجموع ۱۷۲ پرونده ۳۳ دوسیه تکمیل و جهت تحقیق به لوی سارنوالی افغانستان فرستاده شده است.

بر اساس گزارش لوی سارنوالی از جمله ۳۳ پرونده ۲۳ پرونده که شامل قضایای قتل خبرنگاران نیز می شد یا در سالهای گذشته تحقیق و به محاکم ارجاع شده و یاهم به تازه گی پرونده های یاد شده ، تکمیل و جهت صدور حکم به دادگاه گسیل شده است.

متباقی ۱۸ قضیه دیگر در لوی سارنوالی کشور تحت بررسی قرار دارد. قابل ذکر است که برخی از پرونده ها مربوط به ولایات بوده که باید سارنوالی های ولایات به آن رسیدگی نمایند. لذا پروسه تحقیق این پرونده ها زمان گیر خواهد بود. لوی سارنوالی به همه سارنوالی های ولایات دستور داده است که هرچه زودتر دوسیه های یاد شده را تکمیل و به دادگاه ها ارجاع نمایند.

همچنان بر اساس گزارش کمیته فرعی بررسی پرونده های خشونت علیه خبرنگاران ۴۰ قضیه به وساطت و میانجیگری افراد مصلح حل گردیده و خبرنگاران شاکی انصراف داده اند.

از مجموع ۱۷۲ قضیه ۶۹ قضیه آن مربوط ارگانهای تشخیص داده شده است که وزارت امور داخله از پیگیری آن عاجز می باشد. در این پرونده ها، شماری از قضات ، سارنوالان ، اعضای شورای ملی ، محافظان رئیس جمهوری و نیروهای خارجی مستقر در افغانستان متهم به خشونت در برابر خبرنگاران شده اند.

از دست آوردهای دیگر کمیته مشترک که باید از آن تذکر به عمل آید، رسیدگی عاجل به شکایات خبرنگاران و رسانه ها و اتخاذ تدابیر جدی می باشد.

از ماه دلو سال گذشته تاکنون ۴۹ قضیه تازه خشونت در برابر خبرنگاران و کارمندان رسانه بی توسط این کمیته ثبت شده که از آن جمله ۳۶ قضیه به گونه های مختلف حل و فصل گردیده است.

۱۳ پرونده دیگر نیاز به تکمیل شدن اسناد داشته و یاهم تحت پیگرد و بررسی نهاد های کشفی قرار دارد که پس از آن به لوی سارنوالی کشور فرستاده خواهد شد.

با توجه به تهدیدهای روز افزون علیه خبرنگاران و رسانه های کشور کمیته مشترک توانسته است از نهاد های امنیتی بخواهد تا امنیت فیزیکی خبرنگاران و رسانه های تحت تهدید را تامین نماید.

از این میان وزارت امور داخله و ریاست امنیت ملی حد اقل امنیت بیش از ده رسانه را که با تهدید جدی مواجه بودند تامین و ترتیبات ویژه امنیتی را اتخاذ نموده اند.

همچنان سعی شده است امنیت فیزیکی برخی از مدیران مسؤل تامین گردیده و امنیت برخی از برنامه های بزرگ رسانه ها که عملاً مورد تهدید بودند، تامین و ترتیبات ویژه امنیتی اتخاذ گردیده و جلو حمله تروریستان گرفته شده است.

برای جلو گیری از برخورد مؤظفان امنیتی با خبرنگاران کمیته فرعی دیگری ایجاد شده است تا روی راهکار گزارش دهی از حوادث تروریستی کار نموده طرح خویش را به کمیته مشترک بسپارند. در این راهکار سعی خواهد شد، تا زمینه اطلاع رسانی ازاد فراهم گردیده و امنیت گزارشگران نیز مورد توجه قرار گیرد، کار در این زمینه جریان دارد.

در همین حال بر اثر پیشنهاد فدراسیون و همکاری کمیته مشترک ریس جمهوری اسلامی افغانستان جریمه های مالیاتی رسانه ها راکه مبالغ هنگفتی را در برمی گرفت، طی فرمانی بخشیده و مالیات باقی ذمه رسانه ها را به هفت سال قسط نمودند، که این امر گام بلندی در راستای حمایت از رسانه پنداشته میشود.

همچنان کمیته ی ایجاد شد تا روی طرح تعدیل قانون مالیات بر عایدات و قانون رسانه های همگانی کار نموده تا زمینه عفو مالیاتی رسانه های چاپی، خبرگزاری ها و رادیو های محلی اف ام میسر گردد.

همچنان در مورد صندوق حمایت از ژورنالیستان باید گفت: بر اساس طرز العمل مصونیت و امنیت خبرنگاران باید صندوق حمایت از ژورنالیستان ایجاد می گردید، اما حدود هفت سال پیش در وزارت اطلاعات و فرهنگ صندوقی زیر همین عنوان ایجاد شده و قرار بر این شد که صندوق متذکره تقویت شود، لذا چهار نفر از اعضای فدراسیون در هیات رهبری آن شامل شده و بررسی صندوق را انجام دادند.

صندوق یاد شده در حال حاضر بیش از ۱۱ هزار دالر امریکا دارد برای جمع آوری اعانه و جلب کمک های خارجی و داخلی طرز العملی وجود دارد که با تطبیق آن می توان صندوق حمایت از خبرنگاران را بیشتر تقویت نمود.

کمیته مشترک در زمینه اصلاح و بهبود اسناد تقنینی نیز تلاش های را انجام داده و در این اثر تلاشها طرح تعدیل مقرر طرز تاسیس و فعالیت رسانه ها همگانی به کابینه افغانستان پیشکش و تصویب گردید.

بر اساس مقرر تعدیل شده ۵۰ در صد حق الامتیاز و تضمین بانکی رسانه ها کاهش یافته است.

و همچنان طرح تعدیل قانون رسانه همگانی روی دست بوده و قرار است جهت طی مراحل از سوی وزارت اطلاعات و فرهنگ به وزارت عدلیه کشور فرستاده شود.

چالشها

در یک سال گذشته، کمیته مشترک در کنار دست آوردها مشکلات و چالشهای را نیز تجربه نمود که می توان آن را به صورت آتی برشمرد.

۱- کندی در تطبیق برخی از فیصله ها و تصامیم کمیته مشترک از مشکلات عمده محسوب می گردد.

۲- عدم توان پیگیری وزارت امور داخله در مورد ۶۹ قضیه خشونت در برابر خبرنگاران که قبلاً از آن تذکار به عمل آمد.

۳- عدم جدیت کمیته های برخی از ولایات

۴- عدم توجه خبرنگاران به تصامیم کمیته مشترک

۵- عدم توجه مالکان رسانه ها در اجرایی کردن اسناد تقنینی

کندی در تطبیق برخی از تصامیم این کمیته سبب شده است تا خبرنگاران و رسانه ها هنوز هم نگران آینده کاری و مصونیت شغلی شان باشند.

همچنان ۶۹ پرونده که مربوط به نهاد های چون قضاء، سارنوالی، نیروهای بین المللی و غیره می باشد که تقریباً نیمی از پرونده های خشونت در برابر خبرنگاران را تشکیل میدهد باید به صورت جدی مورد بررسی قرار گیرد، زیرا در پیشگاه قانون همه یک سان بوده و باید قانون تطبیق گردد. در سال نو کمیته مشترک باید نهاد های یاد شده را وادار به تطبیق و اجرای قانون نماید. عدم جدیت در کمیته های

ولایتی که مطابق طرز العمل مصونیت و امنیت خبرنگاران تشکیل شده اند چالش دیگریست که باید به آن توجه داشت، اکثر این شکایت ها به دلیل عدم همکاری خبرنگارانی است که عضویت این کمیته ها را دارند.

علل عدم تطبیق مقرره طرز تاسیس و فعالیت رسانه های همگانی خصوصی

مقرره طرز تاسیس و فعالیت رسانه های همگانی خصوصی که در اگست سال ۲۰۱۵ از سوی کابینه تصویب و از سوی رییس جمهور توشیح شد، در برگیرنده تقریباً تمامی امور مرتبط به فعالیت و کار در رسانه های همگانی خصوصی می باشد. این مقرره با در نظر داشت قانون اساسی کشور، قانون کار و قانون رسانه های همگانی وضع گردیده است.

پیش از تصویب این مقرره تمامی قراردادهای رسانه های همگانی خصوصی کشور بگونه یک جانبه و بیشتر به نفع کار فرما آماده گردیده بود.

مقرره طرز تاسیس و فعالیت رسانه های همگانی تمامی موضوعاتی را در بر می گیرد که مربوط به استخدام و انفصال در رسانه های خصوصی بوده و سایر مکلفیت های دوطرف (کارمند و کارفرما) را واضح ساخته است.

انتظار میرفت که با تنفیذ این مقرره دیگر هیچ مشکلی از رهگذر مصونیت شغلی برای خبرنگاران وجود نداشته باشد، اما دیده میشود که با وجود آن که از نافذ شدن این مقرره در حدود دو سال می گذرد اما هنوز هم این مقرره تنها بگونه یک رساله بسیار خوب وجود فزینی دارد اما از اجرایی شدنش هنوز اثری به چشم نمی خورد.

علت عمده عدم اجرایی شدن این مقرره قانون ناپذیری مالکان رسانه ها و عدم جدیت حکومت در امر تطبیق آن پنداشته می شود.

از سوی هم مشکلات مالی و تعیین ضرب الاجل برای تجدید جوازهای کاری رسانه ها الی یک سال بعد از تنفیذ این مقرره را می توان از علل عدم تطبیق آن دانست.

نتیجه گیری

سال ۲۰۱۷ خونین ترین سال برای خبرنگاران و رسانه ها بود. با در نظر داشت افزایش میزان نا امنی و بی ثباتی در کشور و صعود گراف تهدید های که توسط گروه های تروریستی اعمال میگردد، رسانه ها و خبرنگاران مورد تهدید جدی قرار گرفته است. در چنین حالت هماهنگی هر چه بهتر و بیشتر نهاد های مختلف ایکه در قسمت امنیت خبرنگاران و رسانه ها موثر بوده میتوانند، ضرورت میباشد.

افزایش تهدید ها علیه خبرنگاران و رسانه ها باعث ایجاد خودسانسوری میان خبرنگاران و رسانه ها در نقاط نا امن کشور شده و حوزه کاری گزارشگری را درین ساحات محدود ساخته است. ترس میان خبرنگاران و رسانه ها افزایش یافته و خبرنگاران با پوشش موارد تروریستی محتاطانه عمل می نمایند.

اکثریت رسانه ها توجه لازم در قسمت امنیت و مصونیت کارمندان شان نداشته خصوصاً خبرنگارانی که به جبهات جنگ بخاطر پوشش خبری فرستاده میشوند فاقد تدابیر ایمنی می باشند. در حالی که توجه و اتخاذ تدابیر لازم برای تامین مصونیت کارمندان و خبرنگاران، مکلفیت قانونی، اداری و اخلاقی مسؤلان رسانه بی میباشد.

با وصف تداوم و افزایش تهدید ها علیه کار خبرنگاری، خبرنگاران هنوز هم با شجاعت، رسالت کاری خود را انجام میدهند. تداوم دراز مدت خشونت باعث ایجاد روحیه مقاومت بین جامعه رسانه بی شده است.

با گسترش نا امنی و بی ثباتی، احتمال اینکه تهدید ها در سال ۲۰۱۸ افزایش یابد، خیلی مقدور است. چیزی دیگریکه میتواند تهدید علیه خبرنگاران و رسانه ها را در سال ۲۰۱۸ افزایش دهد، برگزاری انتخابات پارلمانی میباشد. باساس دریافت های کمیته، انتخابات زمینه را برای گسترش تهدید ها مساعد ساخته و خبرنگاران را بیشتر آسیب پذیر میسازند.

با وجود اینکه ایجاد کمیته مشترک برای امنیت و مصونیت خبرنگاران و رسانه ها اقدام بزرگی میباشد، کار این کمیته نتایج مطلوب را بدلیل اینکه موارد کاری آن بصورت درست اجرا نشده است، بمیان نیاورده است.

با اینکه تصویب مقرره طرز تاسیس و فعالیت رسانه های همگانی خصوصی اقدام ستودنی بشمار میاید، عدم اجرایی شدن این مقرره از سوی وزارت اطلاعات و فرهنگ باعث شده است که مشکلات خبرنگاران از ناحیه قرارداد ها و مصونیت شغلی هنوز هم پابرجا باقی بماند. با در نظر داشت تمام تهدید ها و مشکلات علیه خبرنگاران و رسانه ها، در سال ۲۰۱۷ دو تلویزیون اختصاصی بنام های بانو و زن برای خانم ها ایجاد شده که تمام محتوای آن توسط خانم ها تولید شده و توسط خانم ها مدیریت میشوند. این یک گام مثبت در عرصه بهبود حضور زنان در رسانه ها و تولید محتوی برای خانم ها بشمار میاید.

افزایش خشونت و تهدید علیه خبرنگاران به این میزان، خطر بزرگ را در قسمت بقای آزادی بیان و آزادی رسانه ها به میان آورده است. حکومت افغانستان باید مواد طرح کمیته مشترک مصونیت را بصورت دقیق و همه جانبه تطبیق نموده و رابطه موثر کاری را با رسانه ها در قسمت امنیت و مصونیت رسانه ها و کارمندان آن به میان آورد. اما حکومت به هیچ وجه نمی تواند رسانه ها را زیر عنوان همکاری امنیتی تحت تاثیر خود قرار داده و اجندای نشراتی رسانه ها را مورد نفوذ قرار دهد.

رسانه ها نیز باید تدابیر جدی بخاطر بهبود مصونیت دفاتر و کارمندان شان روی دست گیرند. بهبود محافظت و امنیت محیط کاری، ایجاد پالیسی و طرز العمل های مصونیت و امنیت، تهیه برنامه های آموزشی تامین مصونیت و کمک های اولیه برای کارمندان، تهیه تسهیلات ایمنی برای خبرنگاران هنگام تهیه گزارش از جبهه جنگ و تهیه برنامه های روان درمانی در صورت بروز واقعه از جمله کار هایی است که رسانه ها میتوانند اجرا نمایند. رسانه ها میتوانند از کمیته مصونیت در این زمینه طلب همکاری نمایند.

مصونیت کاری و فیزیکی باید در اولویت کاری تمام خبرنگاران باشد. هیچ خبر نمیتواند ارزش بلند تر از جان خبرنگار را داشته باشد. خبرنگاران باید تمام تلاش شان را در قسمت تامین مصونیت خود انجام دهند. در صورت نیاز به همکاری در این زمینه، خبرنگاران میتوانند با کمیته مصونیت تماس بگیرند.

نهادهای حامی رسانه ها باید هرچه بیشتر تلاش نمایند تا حکومت افغانستان کمک لازم برای تامین مصونیت به رسانه ها انجام دهد. با در نظر داشت افزایش میزان تهدید، نیاز به اقدامات پیشگیرانه بیشتر شده است. هماهنگی و همکاری بیشتر بین این نهادها موثریت کاری را بیشتر میسازد.

خبرنگاران در افغانستان هنوز هم با مشکلات جدی درون سازمانی مواجه هستند. استخدام و انفکاک کارکنان رسانه یی مطابق قانون کار و مقرر طرز تاسیس و فعالیت رسانه های همگانی صورت نمی گیرد. برخی از رسانه ها حتا از داشتن پالیسی اداری محروم می باشند و خبرنگاران و کارکنان رسانه یی همانند کارگران روز مزد بدون در نظر داشت مراحل اداری استخدام و به سادگی و بدون دلیل مؤجه برکنار می شوند چه بسا که برخی ها حقوق ماهوار شان هم پرداخته نمی شود. تخطی از قانون کار و مقرر طرز تاسیس و فعالیت رسانه ها در دفاتر رسانه ها مرسوم می باشد که حقوق خبرنگاران اکثراً تلف می گردد.

وزارت اطلاعات و فرهنگ باید تلاش نماید تا با دریافت راه موثر، مقرر طرز تاسیس و فعالیت رسانه های همگانی خصوصی را تطبیق نماید. عدم تطبیق این مقرر با عث گردیده است که مشکلات مصونیت و امتیازات کاری خبرنگاران پابرجا باقی بماند. وزارت اطلاعات و فرهنگ میتواند این کار را با همکاری نهادها خصوصاً فدراسیون خبرنگاران انجام دهد.

جامعه جهانی باید در قسمت بهبود مصونیت خبرنگاران و حفظ آزادی رسانه ها موقف مشخص اخذ نموده و برنامه های حمایتی را در این زمینه روی دست گیرند. دست آورد افغانستان در عرصه رسانه ها و آزادی بیان مدیون کمک های سخاوتمندانه مالی، سیاسی و اخلاقی جامعه بین المللی بوده فلذا جامعه جهانی نباید اجازه دهد که این دست آورد تضعیف گردیده و یا از بین رود.